

SOBOTA
19 lutego 2011

DZIENNIK POLSKI

Powiat
Krakowski

TYGODNIK

[STR. B11] RZAŚKA

Sześć kadencji
na urzędzie
to mało
dla **Stanisława Żurada**

[STR. B11] CZERNICHÓW

Madonny
dają ukojenie
– mówi
Agata Macuga**141 nietoperzy spędza zimę
w Jaskini Nietoperzowej****PRZYRODA.** W minioną niedzielę liczeniem tych ssaków zajmowała się grupa chiropterologów pod kierunkiem dra Witolda Grzywińskiego z Poznania

PIOTR SUBIK

piotr.subik@dziennik.krakow.pl

Ciężkie turystyczne buty, nieprzemakalne kurtki, polary, w rękach lub na czołach – latarki. Kilkanaście osób zniknie za chwilę w otchłani Jaskini Nietoperzowej w Jerzmanowicach. To kolejna jaskinia, którą odwiedzają badacze nietoperzy; bardzo chętnie ssaki te wybierają ją na zimowisko. Zasady są takie: nie krzyczy się zbyt głośno, nie świeci światłem, itp. By nie dać Boże któregoś z nich nie zbudził się ze snu. Inaczej – czeka go śmierć. Nieprzypadkowo przecież wiskają się w najdalsze zakątki jaskini; by hibernować muszą mieć spokój. Za sprawą niskiej temperatury ich funkcje życiowe spowalniane są wtedy do minimum – obniżona temperatura ciała, kilka uderzeń serca, kilka oddechów na minutę, itd. Budzą się tylko samostannie co kilkanaście dni, by m.in. uzupełnić zapas wody, oczyścić się. A kiedy śpią, najłatwiej je policzyć.

– *Początek lutego to najlepszy na to czas. Oczywiście, nie da się ich policzyć co do jednego, ale możemy zorientować się, czy coś dobrego albo złego dzieje się z populacją, czy zmienia się ona: zwiększa, zmniejsza* – mówi kierujący akcją liczenia nietoperzy dr Witold Grzywiński, leśnik i chiropterolog z Poznania. – *Liczenie nietoperzy to nie jest prosta sprawa. Wymaga systematyczności, sumienności i dokładności od początku do końca. Trzeba robić wszystko tak, by ich nie budzić, bo to powoduje stratę energetyczną tak dużą, że mogą nie przeżyć.*

– *Zmiany temperatury, ruch powietrza, światło, hałas – to może je zabić. Najgorzej stanąć, gapić się na nie i chuchać, bo para podgrzewa otoczenie* – dorzuca Jakub Nowak, speleolog

– Speleolog z Krakowskiego Klubu Taternictwa Jaskiniowego **Jakub Nowak** wypatruje nietoperzy ZDJĘCIA: PIOTR SUBIK**Podkowiec mały (łac. Rhinolophus hipposideros), jeden z hibernujących w Jaskini Nietoperzowej**

z Krakowskiego Klubu Taternictwa Jaskiniowego.

Idzie się krok po kroku, metr po metr; sprawdza ściany, sufit, a nawet zakamarki w spągu – dnie jaskini. Tam też lubią się chować na zimę. Trzeba mieć sokoli wzrok, by w półmroku wypatrzeć ssaki wiszące pięć, czasem nawet dziewięć metrów nad ziemią – bo tak wysoko bywa w Jaskini Nietoperzowej. Niektóre wciskają się w tak ciasne szpary, że aby je dostrzec trzeba użyć endosko-

Wyniki liczenia nietoperzy w Jaskini Nietoperzowej podsumowuje chiropterolog dr Witold Grzywiński

pu. Fachowiec gatunek nietoperza rozpozna na pierwszy rzut oka, np. podkowiec mały jako jedyny okrywa się skrzydłami. Inne rozpoznać można po wielkości, kolorze futra, kształcie, itp.

***

Korytarze Jaskini Nietoperzowej mają 360 metrów długości. Panuje tu stała temperatura: siedem, w porywach osiem st. C. Kiedy wejdziesz się do środka w zimie, można odnieść wrażenie, że pracuje... ogrzewanie.

Liczenie nietoperzy to nie jest prosta sprawa. Wymaga systematyczności, sumienności i dokładności od początku do końca. Trzeba robić wszystko tak, by ich nie budzić

– mówi chiropterolog
dr Witold Grzywiński

Nietoperze były tu od zawsze, o czym świadczy nie tylko nazwa jaskini. – *Są zapisy w literaturze z XIX w., które mówią, że gdy z wycieczką naturalistów przybył hrabia Wodzicki cały sufit jaskini pokryty był nietoperzami. Kiedy dwa, trzy razy strzelił w górę z dubeltówką, na suficie zrobiło się tylko tyle pustych pól, ile miejsca zajął śrut. A przy tym zebrano kilka koszy martwych nietoperzy* – mówi Zygmunt Ferdek, właściciel Jaskini Nietoperzowej. Przypomina też, że w XIX w. na przemysłową skalę eksploatowano w niej guano, odchody nietoperzy – jako nawóz dla rolnictwa.

Niedzielną inwentaryzację nietoperzy w Jaskini Nietoperzowej trwa około dwóch godzin. Trzeba wszystko dokładnie spisać, podsumować, itp. Spośród 141 śpiących tam nietoperzy prawie 90 to podkowce małe. Są też inne gatunki, m.in. nocki: duże, małe, łydkowłose, orzęsione, ale także rzadko spotykany w jaskiniach mroczek późny. Przed rokiem było ich wszystkich mniej: choć też ponad sto osobników. Mają spokój, bowiem zimą jaskinia nie jest udostępniana turystom.

Inne jaskinie w okolicy podobnie obfitują w nietoperze: w Jaskini Ciemnej naliczono ich 197 (w tym 183 to podkowce małe; to największe ich zimowisko w okolicach Krakowa), zaś w Jaskini Łokietka – ok. 40. Od 2001 r. na południu Jury Krakowsko-Częstochowskiej obserwowany bywa pojedynczy osobnik podkowca dużego. Kiedyś bytował w Jaskini Nietoperzowej, obecnie można go spotkać w jednej z jaskiń Ojcowskiego Parku Narodowego. To północny zasięg jego występowania.

Z szacunków naukowców wynika, że tylko w trzech skupiskach – w Jaskiniach Ciemnej, Nietoperzowej oraz Łokietka – zimuje ponad połowa nietoperzy z południowej części Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej. I że z roku na rok ich przybywa. – *Przez lata nietoperze ginęły, bo rolnicy używali chemicznych środków ochrony roślin, wycinali drzewa, w których dziuplach także zimowały. Zdarzało się nawet, że wrzucano do jaskiń zapalone opony* – opowiada Jakub Nowak. Teraz zwiększaniu się populacji nietoperzy sprzyja czystsze środowisko naturalne. I zmiana do nich nastawienia ludzi. – *Ale nadal, zwłaszcza wśród starszych ludzi, pierwsza myśl po znalezieniu nietoperza to zabić go lub przynajmniej przegonić. Trzeba więc wylepić zabobony, że żyjące w naszym otoczeniu nietoperze piją krew, odbierają krowom mleko czy sprowadzają inne nieszczęścia, i pokazać, że nie tylko da się z nimi żyć, ale nawet można się cieszyć ich obecnością w naszym sąsiedztwie* – np. dzięki świadomości, że zjadają uciążliwe dla człowieka owady. Są częścią naszego ekosystemu, pojawiły się na świecie dużo, dużo wcześniej niż człowiek. Były i nadal być powinny – podkreśla Katarzyna Kozakiewicz z Instytutu Systematyki i Ewolucji Zwierząt PAN w Krakowie.

Trzy pytania do...

**Skarbnica wiedzy
w „Katalogu”**HALINY BUCHOWSKIEJ,
prezes Stowarzyszenia
Miłośników Doliny Cedronu w Woli
Radziszowskiej (gm. Skawina)

– Na jutrzejszym „Karnawale z biesiadą” Stowarzyszenie będzie prezentować „Katalog Izby Regionalnej w Woli Radziszowskiej”. Co w nim opisano?

FOT. ARCHIWUM HALINY BUCHOWSKIEJ

– Wszystkie przedmioty zgromadzone w Izbie. Ekspонатów w Izbie jest ponad 200 i wciąż przybywa. Zbieraliśmy je od lat. Wiele przedmiotów dostarczyli mieszkańcy po naszym apelu na „bieszadzie” rok temu.

– **Gdzie powstała izba?**

– W starym przykościelnym spichlerzu, udostępnionym przez parafię. Przedmiotami społecznie opiekuje Wojciech Daniel, w czym pomaga mu żona Iwona. Oni są kustoszami, dbają o ekspozycje, udostępniają Izbę zwiedzającym.

– **Kto pomógł w wydaniu „Katalogu”?**

– Część dołożyliśmy z budżetu stowarzyszenia, trochę otrzymaliśmy z gminy jako grant w ramach konkursu na upowszechnianie kultury, a pozostałą część dołożyli sponsorzy. Wszystkim ofiarodawcom jesteśmy bardzo wdzięczni. (EKT)

REKLAMA

**ALOSZA AWDIEJEW
8 MARCA**KONCERT ZE SPECJALNĄ
DEDYKACJĄ W DNIU KOBIET**8.03.2011, godz. 20.00**

NOWOHUCKIE CENTRUM KULTURY

BILETY DO NABYCIA W NCK,
W SALONACH EMPIK
ORAZ NA WWW.BILETYNA.PL
INFO 503-166-668 476411